

TANULJUK, HOGY TANÍTSUK? A SZEXUÁLIS NEVELÉS DILEMMÁI

Marozsi Myrtil Noella^{*1}

¹Alapismereti és Szakmódszertani Tanszék, Pedagógusképző Kar, Neumann János Egyetem

Kulcsszavak:

szexedukáció
szexuális nevelés
tabutéma
szexuális kommunikáció
szexedukáció didaktikája

Keywords:

sex education
taboo-like
sexual communication
sex education didactics

Cikk történet:

Beérkezett 2017. szept. 21.

Átdolgozva 2017. szept. 30.

Elfogadva 2017. okt. 2.

Összefoglalás

A szexuális nevelés kisiskolás korban prevencióként is épp oly fontos, mint középiskolás korban. Az általános iskolában a családi életre nevelés, mint önálló tanóra, vagy más tanórába beépített témakör, többnyire kimarad a pedagógiai programból. Ha szerepel is benne, a valóságban nem úgy valósul meg, ahogy kellene; nem hatékony. Ennek egyik oka lehet, hogy a legtöbb pedagógus nincs felkészülve e tabutémaként kezelt nevelési területen való munkára, az ezzel kapcsolatos tanulási szituációk tervezésére, megvalósítására, de a gyerekekkel való beszélgetésre sem.

Akciókutatásban az egyetemen tanuló pedagógushallgatók véleményét tártam fel a szexedukációról. Előadásomban e kutatási eredményeket kívánom bemutatni.

Abstract

Sexual education as prevention in pre-school age is just as important as in middle school age. The family life education as an independent lesson or in other lesson is mostly absent from the pedagogical program in elementary school. If it is included in it, in reality it does not come true as it should, it is not effective. One of the reasons for this might be that most teachers are not prepared to work in this taboo-like education area, to plan and implement learning situations related to it, and not even to talk to children either.

In my action research I researched the opinions of students in the university about sexual education. In my lecture I would like to show my results.

1. Bevezetés

A szexedukáció jelentősége napjainkban egyre növekszik, nemzetközi [1] és hazai kutatásokból [2] származó adatok erősítik azt a véleményt, hogy a családi életre nevelést az intézményes nevelés területén belül a jelenleginél sokkal kiemeltebb jelentőségűnek kell tekinteni.

A Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet 2015-ös Egészségjelentése szerint a magyarországi művi abortuszok száma magasan meghaladja az Európai Unió többi országára jellemző értéket, különösen a fiatalok lányok arányában, amely többnyire a nem kívánt terhességek következménye. E számok csökkentésére többféle programra van szükség, lehetőleg minél több szereplő bevonásával a szexuális nevelés területén [3]. Czeizel Endre már több évtizeddel ezelőtt is szívügyének tekintette az iskolai szexuális nevelést, így nyilatkozott róla: „Ha minden iskolában bevezetnénk a családi életre felkészítő tananyagot, az abortusz 90%-kal csökkenthető lenne.” [4]. Ebből láthatjuk, hogy a gyerekeknek tanulni kellene. Felvetődik azonban a kérdés, hogy kinek a feladata is lenne felkészíteni a gyerekeket, pontosan milyen témákat érintsen a felkészítés, és milyen feltételek között lenne hatékony.

A szexuális nevelés elsődlegesen mindenképp a család feladata, hiszen a legbizalmasabb légkör ideális esetben otthon alakul ki. Ám bizonyos életkor felett mind a gyermekeknek, mind a szülőknek kellemtelenné válhat a beszélgetés a szexualitásról, illetve néhány szülő nem tud elegendő helyes és kielégítő információt adni a gyerekeknek, ezzel szemléletét alakítani [5].

E miatt sem lehet a szexuális nevelés kizárólag családi feladat, s a miatt sem, mert az otthon érintett témák nem biztos, hogy lefedik azokat a szakmailag kidolgozott alapterületeket, amelyek megalapozzák a felnőtt kori egészséges szexualitást és a családi életre nevelést. A köznevelést szabályozó dokumentumok szerint a nevelési célrendszer szerves részei a családi életre neveléssel kapcsolatos tudáselemek és kompetenciák [6], az osztálytermi gyakorlatba azonban mégsem épül be szervesen a tágabban értelmezett szexedukáció. Vannak jó példák, jól működő modellek, ezek azonban nem közismertek, annak ellenére sem, hogy közel egy évtizede jelent meg egy rendszerező tanulmánykötet e témában Fábrián Róbert és Dr. Simich Rita tollából [7].

A szexualitás az iskola hétköznapijaiban, a gyerekek beszélgetései során rendszeresen felmerül, folyamatosan teremt olyan szituációkat, melyeket a tanítók nem hagyhatnak figyelmen kívül. Sokszor azonban már az is kérdés, hogy tudják-e, mit tudnak, és mi érdekli a gyerekeket.

Kutatásom első szakaszában a gyermekek szexualitással kapcsolatos ismereteinek, meggyőződéseinek feltárására korábban egy előkutatást végeztem, melynek eredményeit a 2017-es HEART Konferencián mutattam be [8]. Ezt követően a Neumann János Egyetem Pedagógiai Kutatóműhelyének és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar Kisgyermek-nevelési Kutatóközpontjának egy közös kutatásához volt módom csatlakozni. Közös országos kutatásunk célcsoportjai a gyermekek, a pedagógushallgatók és a szülők. Kutatásunkból saját általános és hosszabb távú célom, hogy feltárjam, milyen tartalommal, módszerekkel lehet e nevelési területen eredményeket elérni az általános iskolában.

Jelen munka a tanítójelöltek gondolkodását, meggyőződéseit feltáró akciókutatás bemutatása, melyet országos kutatásunk kérdőívének megalapozásához hoztunk létre. A kvalitatív kutatás középpontjában a témával kapcsolatos hallgatói gondolkodás feltérképezése áll, mert csak erre építve lehet nézeteiket formálni, s felkészíteni őket az iskolai gyakorlatra.

A jelenleg bemutatott pilot akciókutatás központi problémája, hogy a tanítóképzésből napjainkban kikerülő hallgatók nincsenek felkészítve, illetve felkészülve arra, hogy a családi életre nevelést, mint szemléletet és tartalmat beépítsék a tanítási gyakorlatukba. Az elméleti alapokat különféle kurzusok tematikájában keresve a fiúk-lányok óvodai és iskolai kapcsolatát érinti a Pedagógia-pszichológia és a Neveléstudomány egy-egy órában. Fontos tehát, hogy a jelenlegi helyzet feltérképezésére építve megalapozzuk a későbbi esetleges tantervi változásokat a képzésben.

A mai, tabumentes világban hihetnénk, hogy ez a terület a pedagógusnak épp oly természetes, mint bármilyen más tudást átadni. A valóság azonban más, nekik is tanulniuk kellene, hogy tanítani tudják: módszertanilag, lelkiileg felkészülni. Tapasztalattal kell ellátni a hallgatókat, hogy eredményeket tudjanak elérni a fiatalok szexuális nevelésében.

2. Szakirodalmi vonatkozások

Munkám szakirodalmi háttérének két alappillére a szexuális nevelés és a pedagógus gondolkodáskutatás. Az első részfejezetben értelmezem a szexuális nevelést, a másodikban a pedagógus gondolkodáskutatás néhány gondolatát mutatom be.

2.1. Szexuális nevelés

A szexuális nevelés fogalma: Értelmezésem szerint a szexuális nevelés lényege a szerelemre, házasságra és családi életre nevelés, amelynek szerteágazóságát többek közt H. F. Kilander [9] amerikai szexuálpedagógus érzékelteti:

„A szexuális nevelés mai megfogalmazásban magába foglalja mindazokat a nevelési eljárásokat, amelyek segíthetik a fiatalokat az élet ama problémáira való felkészülésben, amelyeknek központja a nemi készítés, és amelyek elkerülhetetlenül előfordulnak valamilyen formában minden normális ember életében. E problémák az élettapasztalatok hatalmas sorára terjednek ki, a személyes szexuálhigiéné egyszerű kis ügyeitől a sikeres házasság és családi viszonyok rendkívül bonyolult egészségügyi, szociálpszichológiai és erkölcsi problémáig.”

A szexuális nevelés fontos, hiszen manapság egyre korábban kezdenek nemi életet élni. Ez a fogamzásgátlók elterjedése óta nem is lenne probléma, ám hazai vizsgálatok is azt mutatják, hogy

a fiatalok kis százaléka tájékozott a fogamzásgátlással kapcsolatban, és még kevesebb fiatal alkalmaz hatékony fogamzásgátlást. [10]

A szexuális nevelés célja elsősorban, hogy a diákok olyan információ birtokába jutnak, amivel teljesen megérthetik testük működését (a nemi szervek anatómiáját). Megértsék, hogy a szexualitás a mindennapi élet normális része és senkinek nem szabad elítélnie mások szexuális viselkedését, ha azzal nem ártanak más személynek. Továbbá megismerjék a nő és férfi viselkedését.

A nevelés különböző színterei mind fontos szerepet játszanak a szexuális nevelésben. A Családi kapcsolatok 2009-es felmérésében többek között azt is vizsgálta, hogy a megkérdezettek honnan szerezték az ismereteiket. A 8. osztály előtt a megkérdezettek 28%-a kapott felvilágosítást. A válaszolók 51 százaléka a barátaitól, testvéreitől kapja, addig csak 28 százalékuk szerzi meg azt az iskolában és 1,5 százaléka állította, hogy sehonnan nem kapott szexualitásra, társkapcsolatra vonatkozó ismereteket. [11]

A család szerepe: „Családban együtt élni a családban tanulunk meg, ugyanúgy, ahogyan biciklizni is csak biciklin ülve, úszni pedig csak vízben tudunk tanulni.” [12]

A család, de főként a szülők meghatározó szerepet játszanak a szexedukáció terén, melynek nagy része informálisan (tudatosan, vagy tudattalanul) történik. Sok szülő előtt kellemetlen erről a témáról beszélni a gyerekekkel, talán zavarban vannak, talán úgy érzik, kevés ehhez az információjuk, vagy úgy gondolják, ha a szexualitásról beszélnek a gyerekeknek, az olyan, mintha bízgatnák rá. De, ahogy a szülő, úgy a diák sem szeret a szüleinek kérdéseket feltenni. Talán ők is zavarban vannak ettől, vagy a szülei zavarát érzik meg. Bármilyen is az oka annak, hogy nincs a beszélgetésnek kezdeményezője, a legtöbb családban nem történik meg a szexuális nevelés. [13]

Az iskola szerepe: A nevelés intézményeinek feladata a szülők által megkezdett nevelés kiegészítése. A családi életre nevelésben egyre nagyobb szerepe lesz az iskolának, mivel a legtöbb szülő attól való félelmében, hogy ha beszélnek a szexről a gyerekekkel, azzal bízgatják rá őket, képtelenek elegendő helyes és kielégítő információkat adni a gyerekeknek [14]. Ám a jól képzett, gyerekbarát pedagógusokon kívül a sikeres szexedukációs órákhoz szükséges egy olyan tananyag, amelyben nem felvilágosító módon frontálisan, hanem elsősorban tevékenységre épülve tanítják a gyerekeket. Továbbá elegendő időre, illetve a fiatalok számára fontos témákra (például az én fejlődése egy kapcsolatban; randevúzás; helyzetek, melyekben a fiatalok nyomás alatt vannak; az intimitás megértése; a belehabarodás és az igazi szerelem megkülönböztetése; kapcsolatok építése, fenntartása, befejezése). Ám ami ennél is fontosabb, hogy rendszeresen visszatérő nevelésre van szükség, hogy javuljanak és bővüljenek a kapcsolati készségeik és tudásuk. [15]

2.2. Pedagógusgondolkodás

A pedagógus gondolkodáskutatás témám szempontjából alapvető jelentőségű. A nemzetközi és hazai kutatások több évtizeddel ezelőtt rámutattak, s azóta számos módon bizonyították, hogy az oktatás hatékonyságának kulcstényezője a pedagógus, akinek gondolkodása meghatározza hétköznapi gyakorlatát (ld. bővebben [16]) a pedagógus, aki a gyermek fejlődését, tudását lehetővé teszi, irányítja; megteremti és megszervezi a megfelelő környezetet, lehetőségeket ehhez. A tanulók tudás-változásának feltétele a pedagógusok elméleti-, és gyakorlati tudása. [16].

Korábbi tudományos kutatások által már meghatározott, hogy napjaink pedagógusának sokkal több területen kell jártasnak lennie, mint korábban. Szerepköre folyamatosan bővül. A pedagógusok gondolkodását, a különböző szerepekben való azonosulását pedig nagyban befolyásolják a magukkal hozott, vagy a tanulmányaik alatt kialakított nézetek, tehát a pedagógusok a korábbi személyes élményeikből és tapasztalataikból táplálkoznak [17]. Átalakításuk kizárólag személyes, saját élményű, aktív tanulásra építve lehetséges.

Falus Iván már közel két évtizede rámutatott (2001), a pályakezdő pedagógusoknak számtalan nehézséggel kell megküzdeniük, amelyet még nehezítenek azzal, hogy a tanítóképzők nem segítik őket a szükséges gyakorlati tudáshoz [18]. Fontos azonban az is, hogy a képzés elmélete és gyakorlata összhangban legyen egymással [19].

3. Kutatás jellemzői, kutatási stratégia, minta, módszerek

Bemutatandó kutatásom csupán előkutatás, egy országos, nagy-mintájú kutatás része a szexuális nevelés korszerű szemléletének kialakításához.

Kvalitatív akciókutatásomban a NJE másodéves tanító szakos hallgatói (31 fő) vettek részt. Elsődleges célunk volt az adott csoport nézetfeltárása és annak alakítása, illetve, annak vizsgálata, hogy egyáltalán létre lehet e hozni valamilyen szintű szemléletmódváltást. Elsőnek előadás formájában ismertettem a hallgatókkal a szakirodalmi háttérrel, majd a 1,5 órás szemináriumban minitréning keretén belül dolgoztunk a hallgatókkal.

A tréningen többek között összeválogattuk a témaköröket, melyeket érintenének, és nem érintenének a különböző évfolyamokon, valamint definíciókat alkottunk a szexuális nevelés témaköreit meghatározó fogalmakhoz (korcsoportonként eltérő szinten).

Pl.: Témakör: Az érzelmek

Tartalma: 4. osztály: igen-t és nem-et mondani, saját érzelmeink kifejezése

5. osztály: barátság, mint emberi kapcsolat, barátság kifejezése, mások érzéseinek tiszteletben tartása, empátia

6. osztály: szeretet, szerelem kifejezése

7. osztály: különböző ellentétes érzelmek, mint féltékenység, csalódás, bizalom, vágyak kifejezése, érzékelése

A tréninget követő évben a tanítójelöltek véleményének alakulásának feltérképezésére önálló írásbeli kikérdezést alkalmaztunk. Ennek hátrányának tekintjük, hogy sokkal kevesebb információ nyerhető így, viszont a változások szemmel láthatóbbak.

Ez rövid; 11 kérdést tartalmaz, melyben két nagyobb témát vizsgáltunk: (1) Fontosnak tartják-e, hogy tanítsuk a szexuális nevelést, (2) Mint pedagógusok, vállalnák-e az ilyen jellegű órák tartását. Részt vennének-e ilyen továbbképzésen, esetleg, amennyiben az egyetemen lehetőség nyílna rá, felvonnák-e a tárgyat, mint szabadon választható tantárgy.

Zárt és nyílt kérdésformát egyformán alkalmaztunk. (1) Nyitott kérdéseket, melyekre a választ a hallgatóknak a saját szavaikkal kell kitölteni. Ennek oka, hogy korábban már alkalmaztunk zárt kérdéseket ugyanezen adatok gyűjtésére, és jelen esetben a kérdésekre önálló véleményt vártunk. Ilyen nyílt kérdések például: „Véleménye szerint mitől jó egy ilyen (szexuális nevelés) jellegű óra az óravezető szempontjából?”

„Véleménye szerint mitől jó egy ilye jellegű óra a gyerekek szempontjából?”

„Fejezze be az alábbi mondatot: Szerintem a szexuális nevelés az általános iskolában szükséges/nem szükséges, mert...”

(2) Azt, hogy mely színtereken, milyen mértékben tartják fontosnak a szexuális nevelést, rangsorolást igénylő kérdésben tettük fel. A család, a rokonság, az óvoda, az iskola és az egészségügyet, mint színtereket kellett rangsorolniuk.

A kérdőív utolsó kérdései zárt, eldöntendő kérdések. Igen, vagy nem választ kellett adniuk a következő kérdésekre: „Ön tartana ilyen (szexuális nevelés) jellegű órát, ha az egyetemen tanulná a módszertanát?” ; „Amennyiben lenne az egyetemen 'Szexedukáció didaktikája', mint szabadon választható kurzus, részt venne rajta?” és „Ha igen: Akkor is részt venne, ha ezért nem járna kredit?”

4. A kutatás eredményei

A válaszok feldolgozásához az SPSS Statistics Programot használtam. Eredményeim értelmezhetőségét és megbízhatóságát reliabilitásvizsgálat támasztja alá: Cronbach's Alpha-mutatói 41 változót figyelembe véve 0,797, tehát meghaladják az elvárt 0,600 értéket.

A tréning, mint vizsgálati mód alapján, a tanítójelöltek szerint nem hozható létre minden osztálynál egyformán alkalmazható, egységes anyag, hiszen mindenkinek a szexuális tudása a saját érdeklődésének megfelelő szinten áll. (E tudást azonban szükséges lenne ellenőrizni.) Azonban nagyobb témákat ki lehetne jelölni, melyeket az adott csoportra lehetne szabni.

Vizsgálatom alapján megállapíthatom, hogy a pedagógushallgatók véleménye alapján is a szexuális nevelés elsősorban a család feladata, az iskoláé pedig főként ennek a nevelésnek a kiegészítése. Ahogy a táblázatban látható (táblázat1) a család áll az első helyen, a legkisebb szórással. A család, az iskola és az egészségügy fontosságát senki nem értékelte 3 alá. Érdekes,

hogy a legnagyobb szórás a rokonságban mutatkozik. Míg volt olyan kitöltő, aki 1-re értékelte, úgy olyan is volt, aki 5-re. Ennek ellenére mégis csak a negyedik helyet foglalja el a fontossági sorban.

	N	Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
Család	31	3	5	4,65	,551
Iskola	31	3	5	4,32	,653
Egészségügy	31	3	5	4,10	,746
Rokonság	31	1	5	2,77	1,055
Óvoda	31	1	5	2,39	,955

1. táblázat: Különböző szinterek szerepének mértéke a szexuális nevelésben

A feltüntetett értékekből láthatjuk, hogy a család, iskola és egészségügy mind négy egész felett van, míg a rokonság és az óvoda három egész alatt. Így tehát megállapíthatjuk, hogy míg az első három szinteknek szinte ugyanannyira feladata, úgy a másik kettőnek szinte jelentéktelen a szerepe a kisgyermek és fiatalok szexuális nevelésében, a kitöltők véleménye alapján.

Kérdőívemben megkérdeztem, hogy a különböző évfolyamokon milyen mértékben tartják fontosnak a szexuális nevelést. A beérkezett vélemények alapján az első, második és harmadik évfolyamon nem fontos, míg a fentebbi, különösen felső tagozaton már egyre fontosabb a szexuális nevelés különböző témaköreit érinteni. (táblázat2) Tulajdonképpen a táblázatban jól látható, hogy minél idősebbek a gyerekek, annál fontosabb a szexuális nevelés, a vizsgált hallgatók véleménye alapján egyenesen arányos a koruk a fontosság mértékével.

2. táblázat: A szexuális nevelés fontossága a különböző évfolyamokon

	Átlag	Szórás
1. osztály	1,77	,817
2. osztály	2,10	,845
3. osztály	2,97	,809
4. osztály	3,48	,851
5. osztály	4,16	,779
6. osztály	4,52	,626
7. osztály	4,81	,543
8. osztály	4,90	,396

De pontosan melyik témaköröket kellene érinteni alsó és felső tagozaton? A következő táblázatban azt kívánom bemutatni, hogy a megkérdezettek szerint, mely témakörök milyen mértékben szükségesek felső illetve alsó tagozaton. (táblázat3)

3. táblázat: Témakörök sorrendje, alsó és felső tagozat

Alsós	Átlag	Sorrend	Átlag	Felső
Zaklatás	4,03	1	4,81	Szex
Szerelem	3,84	2	4,77	Kamaszgond
Párkapcsolat	3,42	3	4,68	Fogamzásgátlás
Kamaszgond	3,26	4	4,65	Nemi betegségek
Szexuális erőszak	3,10	5	4,65	Zaklatás
Terhesség	2,94	6	4,55	Szexuális erőszak
Nemi szervek	2,52	7	4,52	Szerelem
Szex	2,26	8	4,52	Párkapcsolat
Nemi betegségek	2,16	9	4,45	Terhesség
Fogamzásgátlás	2,16	10	4,23	Nemi szervek

Az alsó tagozaton a felsorolt témakörök közül a legfontosabbak a zaklatás, a szerelem és az együtt járás/párkapcsolat. Míg felső tagozaton az összes felsorolt témakört fontosnak tartják, (mind 4 egész felett áll) ám legfontosabbnak mégis a szexet, a kamaszgondokat és a fogamzásgátlást. A táblázatban csökkenő sorrendbe tettem a felső és az alsó tagozatos témákat külön-külön az átlagok alapján. Így jól megfigyelhető, hogy tagozattól függ, hogy mely témákat mikor lenne szükséges érinteni.

A nyitott kérdésekből (melyben arra kértem őket, hogy indokolják, miért fontos / miért nem) megtudhatjuk, hogy az összes megkérdezett szükségesnek tartja a szexuális nevelést. Itt felfedezhető a véleményalakulásuk a tréning előtt és után. Míg a tréning előtt csak minden második ember tartotta fontosnak, úgy a tréning után már mindenki belátta fontosságát.

A megkérdezett hallgatók szerint egy szexuális nevelés óra / foglalkozás akkor a legjobb, ha a gyerekek meg mernek nyílni a pedagógus előtt, és mernek gátlások nélkül, kérdéseket feltenni; ha a más esetben problémaként kezelt gondokat és eseményeket előre megismerik, megelőzhetik a problémát. Az ilyen jellegű órák továbbá hozzásegítenek a szorosabb, bizalmasabb tanár-diák kapcsolatokhoz, nyílt kommunikációhoz.

A gyerekek szempontjából akkor jó az óra, ha: „Interaktív, szemléletes.”, „Segítő, támogató jellegű.”, „Sok új információt szereznek, így tisztában lehetnek bizonyos dolgokkal, amikről otthon lehet, hogy tabu beszélni.”, „A kérdéseiket bátran feltehetik...” Bár ezek a kijelentések gyakorlatilag az összes tanórára ráírhatóak.

Ehhez persze elengedhetetlen a megfelelő kor, illetve érettség. Kutatásom egy korábbi fázisában is már kiderült (HEART Konferencia, 2017), hogy mivel a gyerekek és fiatalok nem egyformán fejlődnek, így nem egy időben kezdi el őket érdekelni a téma. Ám, a média világában, a mindennapos telefon és tablethasználat mellett a gyerekek önkéntelenül is kerülhetnek ilyen tartalmú oldalakra. A közösségi oldalak is tele vannak ilyen jellegű tartalommal. Bár ezen közösségi oldalak regisztrálása korhatáros, a fiatalok könnyedén csalnak születési évükkel, a csatlakozás érdekében. Ám, abban az esetben, ha a gyerekek el is kerülnek az internet és a média által közvetített világot, az iskolatársak, osztálytársak, barátok és barátnők információátadása ugyanolyan gyors, legyen az az információ helyes, vagy téves.

A megkérdezett hallgatók főként 5. osztálytól vezetnék be a szexuális nevelést.

A pedagógusok problémája még, hogy sok a tananyag és kevés az ehhez rendelkezésre álló óraszám, éppen emiatt még az osztályfőnöki órán is tanulnak, nincs idő mással foglalkozni, a kérdéseiket feltenni és megbeszélni. A mai fiatalok a héten akár többször is 7-8 órát ülnek végig, különösen felső tagozatban, így leterhelő lenne külön órában bevezetni a szexuális nevelést. A megkérdezett hallgatók közül 21 jelölte, hogy külön tantárgyként is fontosnak tartja a szexuális nevelést. 19 jelölte a projektnapokat és az évi egy előadást védőnő által. Kevesen, egy-egy jelölés érkezett a következő lehetőségekre: Minden pedagógus bevezeti a saját tantárgyába. Osztályfőnöki órán megtartja az osztályfőnök. Választható tantárgyként megtartani. Önállóan használható felvilágosító könyvvel megoldható.

Azonban arra, hogy „Nem szükséges bevezetni” nem érkezett szavazat.

Egy másik kérdésnél azonban kiderült, hogy véleményük szerint a szexuális nevelés eredményesebb lenne tanórán kívül iskolában (4 fő), külön tantárgyként (7 fő), tanórákon (különböző tantárgyakba építve az egyes témákhoz kapcsolva) (7 fő) és otthon vagy iskolában spontán módon, amikor a gyerekeknek és fiataloknak kérdésük van, vagy felmerül egy probléma (11 fő).

Vizsgálatom egyik legérdekesebb része, hogy a megkérdezett hallgatókból 27 maga is tartana ilyen jellegű órát az iskolában, ha erre alaposan fel lenne készülve. Ebből 18 akkor is felvonná az egyetemen szabadon választható kurzusként a tárgyat, ha azért nem járna kredit.

4. Következtetések

Eredményeim alapján úgy gondolom, hogy (a) hasznos lenne, ha az egyetemeken lenne lehetőség tanulni ennek a módszertanát, hogy a pedagógusok is merjenek beszélni a fiatalokkal,

különösen abban az esetben, ha otthon nincs erre lehetőség. (b) Az általános iskolákban, főként felső tagozaton, mikrocsoportokban, esetlen projektnapokkal érdemes lenne bevezetni a szexuális nevelést, mely középpontjában elsősorban nem a szex, a nemi betegségek, sokkal inkább a kommunikáció fontossága, személyiségfejlesztő és identitásfejlesztő gyakorlatok állnának. (c) Az osztálytermi munka multifaktoros jellege miatt a pedagógusokat széles gyakorlatban a csoportra adaptálható tartalmi-módszertani repertoárral kellene felvértezni az osztálytermi neveléshez.

5. Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk a kutatás támogatásáért, amely az EFOP-3.6.1-16-2016-00006 „A kutatási potenciál fejlesztése és bővítése a Neumann János Egyetemen” pályázat keretében valósult meg. A projekt a Magyar Állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával, a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA Az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-17-1 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült.

6. Irodalomjegyzék

- [1] Lebasque, H. (1993): Amour et sexualité: les jeunes. Le Monde de l'Éducation, 206. 20-23.
- [2] 25. dr. Simich Rita (2010): Iskola – egészségfejlesztés – szexedukáció. Országos Egészségfejlesztési Intézet. 17.
- [3] Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet: Egészségjelentés 2015. URL: http://www.egeszseg.hu/szakmai_oldalok/assets/files/news/egeszsegjelentes-2015.pdf Utolsó letöltés: 2017-10-14.
- [4] Czeizel Endre: Felkészülés a családi életre. Corvina, Budapest. 1996
- [5] Szenczi Árpád: Az ember természete – természetes(en) nevelés, A reformpedagógia egy lehetséges reformja. Károli Gáspár Református Egyetem. L'Harmattan Kiadó. Budapest. 2012. 215.p.
- [6] Nemzeti Alaptanterv, 2012
- [7] Fábrián Róbert – Dr. Simich Rita: Meglévő és működő modellprogramok, valamint az iskolai szexedukációs események értékelése, Egészségfejlesztési Módszertani Füzetek, Országos Egészségfejlesztési Intézet, 2006
- [8] HEART Konferencia 2017. március URL: <https://sites.google.com/site/heartconferences/> Utolsó letöltés: 2017-10-26.
- [9] H.F. Kilander: Sex education in the schools: a study of objectives, content, methods, materials, and evaluation. Macmillan. 1970.
- [10] dr. Buda Béla: Szexuális viselkedés. Animula Kiadó. Budapest. 2002. 55-56.p
- [11] Czettele Győző: A családi életre nevelés szükségessége az iskolai oktatásban – a hazai felmérések tükrében. Új pedagógiai szemle - 61. évf. 1-5. sz. (2011.)
- [12] Szilágyiné Szemkeő Judit: Családi és iskolai nevelés – konfliktusok és lehetséges együttműködés. Új pedagógiai szemle - 61. évf. 1-5. sz. (2011.) 206.p.
- [13] Soros Alapítvány: ÉLETMÓD-FÜZETEK. A szexualitásról. A szexuális nevelés jelentősége. Budapest. 1998. 4.p.
- [14] Szenczi Árpád: Az ember természete – természetes(en) nevelés, A reformpedagógia egy lehetséges reformja. Károli Gáspár Református Egyetem. L'Harmattan Kiadó. Budapest. 2012. 215.p.
- [15] Tárkányi Ákos: Családi életre nevelő és házasságra felkészítő iskolai képzések és tanfolyamok külföldön. Új Pedagógiai Szemle 2011/1-5. 152.p.
- [16] Csapó Benő: Kognitív pedagógia. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
- [17] Hercz Mária (2015): Pedagógusideáloktól a pedagógiai professzionalizmusig. In: Hercz Mária (szerk.): Pályakezdő óvodapedagógusok túlélőkészlete: Önfejlesztő munkatankönyv. Szegedi Tudományegyetem, Szeged. 1. modul 2. fejezet
- [18] Falus Iván: Pedagógus mesterség– pedagógiai tudás. Iskolakultúra 2001/2 URL: http://epa.oszk.hu/00000/00011/00046/pdf/Iskolakultura_EPA00011_2001_02_021-028.pdf Utolsó letöltés: 2017-10-14.

- [19] Hercz Mária (2016): Narratívák mint a pedagógusjelöltek szakmai szocializációjának indikátorai. In: Reményi Andrea Ágnes, Sárdi Csilla, Tóth Zsuzsa (szerk.): Távlatok a mai magyar alkalmazott nyelvészetben. Tinta Könyvkiadó, Budapest. 88-100.